

Chovatelia prístupom k prvotnej evidencii môžu napomôcť k upresneniu výsledkov s následným profitom z genetického zlepšovania stád

Výsledky kontroly úžitkovosti mäsových a dojčiacich kráv

V roku 2007 uplynulo desať rokov odkedy sme na Slovensku začali písať históriu výkonu kontroly úžitkovosti mäsových plemien a vtedy ešte kráv bez trhovej produkcie mlieka. Dnes sa používa výraz dojčiace kravy, ktorý jasne definuje to, že od takýchto kráv nie je možné získať mlieko dojením a používať ho na komerčné účely, ale iba na výživu teliat.

Ing. Štefan Ryba¹
Ing. Marta Dianová²

¹riaditeľ PS SR, š.p.

²vedúca útvaru KÚ HD, oviec a kôz PS SR, š.p.

Kontrolný rok v plemenárskom ponímaní je obdobie od 15.9. 2006 do 14.9. 2007. Do kontroly úžitkovosti bolo v kontrolnom roku 2006/2007 zapojených celkom 30 273 dojčiacich kráv, čo je o 155 viac ako v predchádzajúcom roku. V tabuľke 1 uvádzame prehľad o počte chovov, koncentracii kráv a počte narodených teliat. Z uvedených údajov je zrejmé, že pri poklese počtu chovov v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 7,6% pri čistokrvných zvieratách a o 5,7% pri krížencoch a pri relatívne stabilnom stave kráv stúpla koncentrácia na 42 a 81. Pozitívne môžeme hodnotiť aj počet živo narodených teliat, kde sme zaznamenali nárast.

Podrobnejšie rozdelenie celkom narodených teliat podľa plemien je v grafe 1 – čistokrvné zvieratá a v grafe 2 – krížence (na s. 44). Z grafu 1 vidieť, že viac ako 69% z narodených čistokrvných teliat je plemena charolais (482), najmenej teliat je plemena aberdeen angus 19, t.j. 2,72% a najnižšie percento živo narodených sme zaznamenali pri plemene limousine 93,5% pri 108 narodených teľatách.

Pri krížencoch je najviac narodených teliat s dedičným podielom slovenského strakatého plemena 41,33%, charolais 18,87% a najnižšie zastúpenie podobne ako v čistokrvnej forme má plemeno aberdeen angus 0,36% (63 zvierat) ak nepočítame ostatné plemená (9 ks). V tejto kategórii zvierat, musíme konštatovať vysoký podiel teliat s neznámym pôvodom 15,17%.

Dojčiace kravy sú dnes jedinou kategóriou hovädzieho dobytku, kde sa početný stav kráv stabilizuje (tab.2), ale tiež je to špecifické, tak ako pri krížencoch, podľa jednotlivých plemien (tab.3).

V roku 2005 boli v kontrole úžitkovosti kravy

šiestich čistokrvných plemien a toto zloženie až na kravy plemena hereford sme zaznamenali aj v roku 2007, keď kravy plemena charolais majú až 75,98%-né zastúpenie. Druhé v poradí je plemeno limousine s 12,15%-ným podielom. Pri kríženkách je najpočetnejšie zastúpené slovenské strakaté plemeno so 44,02%-ným podielom, charolais s 15,82%-ným, ale rovnako ako pri teľatách aj tu je vysoké percento kráv

bez pôvodu - 17,41%.

V súlade so zásadami výživy, využívania pasetevného odchovu, ekonomiky chovu dojčiacich kráv je snaha o uplatňovanie sezónneho telenia kráv. Ako sa to našim chovateľom darí, je zrejmé z grafu č. 3.

Z celkového počtu narodených teliat kráv v KÚ pripadá najvyššie percento pôrodov na mesiace február – marec (27,3% - MP, 28,8% - krížence) s miernymi výkyvmi podľa jednotlivých plemien. Najmenej teliat sa narodilo v mesiacoch august až september (3,4% a 4,8%). Sledovanie uvedených ukazovateľov je o to významnejšie, že sezónne telenie pozitív-

Tabuľka č.1: Prehľad o počte chovov, koncentracii kráv a počte narodených teliat.

rok	čistokrvné			krížence		
	počet chovov	kráv na chov	živo nar. teľatá	počet chovov	kráv na chov	živo nar. teľatá
2005	28	47,82	826	429	74,87	16 108
2006	26	37,12	651	385	76,53	16 174
2007	24	42,17	671	363	80,61	16 744
Rozdiel 07-06	-2	5,05	20	-22	4,08	570

Tabuľka č.2: Vývoj početných stavov kráv čistokrvných mäsových plemien.

Plemeno	r. 2005	r. 2006	r. 2007	07/06
limousine	324	117	123	105,13
aberdeen angus	55	27	23	85,19
blonde d' Aquitaine	29	33	31	93,94
charolais	762	683	769	112,59
hereford	157	58		0,00
simentál bezrohý	12	47	66	140,43
Spolu	1 339	965	1 012	104,87

Tabuľka č.3: Vývoj početných stavov kráv v KÚ DK.

Plemeno	r. 2005	r. 2006	r. 2007	07/06
limousine	2 378	2 529	3 247	128,39
pinzgaušké	2 940	2 186	1 853	84,77
slovenské strakaté	11 636	11 884	12 880	108,38
aberdeen angus	29	204	125	61,27
blonde d' Aquitaine	355	298	316	106,04
charolais	3 296	4 283	4 630	108,10
hereford	17	186	157	84,41
piemontese	125	152	122	80,26
simentál bezrohý	900	804	792	98,51
Ostatné plemená		209	43	20,57
Neznáme plemeno	10 443	6 728	5 096	75,74
Spolu	32 119	29 463	29 261	99,31

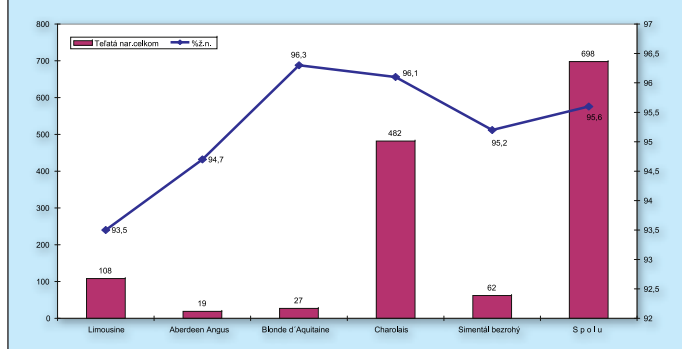
Tabuľka č.4: Prírastková schopnosť, resp. obtiažnosť pôrodu – čistokrvné zvieratá.

Plemeno		Pri narodení		120 dní		210 dní		365 dní		500 dní		Pribeh pôrodu		
		Býčky	Jalovice	Býčky	Jalovice	Býčky	Jalovice	Býčky	Jalovice	Býčky	Jalovice		Obt (ks)	%
VÝSLEDKY ZA SLOVENSKO	ks	474	500	300	283	230	255	178	227	59	77	0	16	2
	kg	34	33	150	148	242	239	400	385	491	485	1	873 87 380	90
	g/deň			967	963	999	989	1008	977	921	918	2	80 80	8
												3	6	1

Tabuľka č.5: Prírastková schopnosť, resp. obtiažnosť pôrodu – krížence.

Plemeno		Pri narodení		120 dní		210 dní		365 dní		500 dní		Priebeh pôrodu		
		Býčky	Jalovice	Býčky	Jalovice	Býčky	Jalovice	Býčky	Jalovice	Býčky	Jalovice	Obt (ks)	%	
VÝSLEDKY ZA SLOVENSKO	ks	6 669	10 236	4 921	5 797	2 885	4 905	931	3 361	394	2 068	0	565	3
	kg	34	32	135	129	214	204	355	321	476	426	1	15 374	91
	g/deň			848	819	999	822	878	792	883	790	2	948	6
												3	41	0
											4	3	0	

Graf č.1: Počty a podiel narodených teliat podľa plemien – čistokrvné zvieratá.

ne ovplyvňuje výsledky odchovu teliat a ekonomické ukazovatele chovu dojčiacich kráv.

Medzi ekonomicky významné ukazovatele chovu dojčiacich kráv patrí aj priebeh pôrodov respektíve obtiažnosť telenia (tab.4 a tab.5).

Vzhľadom na to, že časť teliat sa rodí na pastve, je kontrola

priebehu pôrodov a prípadná odborná pomoc pri telení mnohokrát pracovne, organizačne nemožná, alebo náročná záležitosť. Ako je z tabuliek zrejmé, pri jednotlivých plemenách sú rozdiely v hmotnosti teliat pri narodení a v obtiažnosti pôrodov. Pri ďalšom hodnotení však musíme konštatovať, že

Graf č.2: Počty a podiel narodených teliat – krížence zvieratá.

objektívnosť výsledkov môže byť ovplyvnená korektnosťou údajov získaných plemenárskym zooteknikom zo zooteknickej evidencie u chovateľa. Pri čistokrvných plemenách bolo 90% normálnych pôrodov, 8% s pomocou a 1% za účasti veterinára. Najnižšie percento normálnych pôrodov sme

zaznamenali pri plemene charolais -88%.

Pri krížencoch bolo 91% normálnych priebehov pôrodov, 6% s pomocou a zaznamenali sme aj 41 pôrodov za pomoci veterinára a 3 veľmi ťažké priebehy pôrodov (cisársky rez). Najmenej normálnych pôrodov bolo zaznamena-

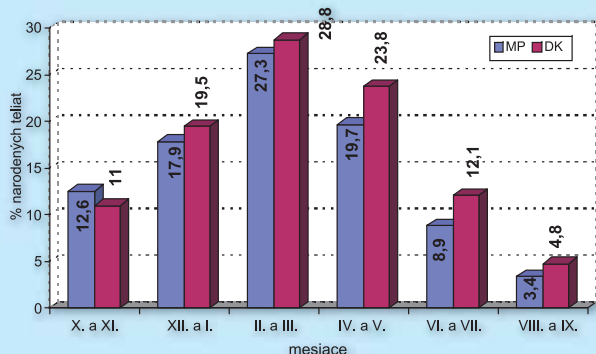
Plemenárske služby Slovenskej republiky, š.p.

profesionálnejšie profesionálnejšie
 efektívnejšie efektívnejšie
 a rýchlejšie a rýchlejšie
 prinášame profit prinášame profit
 do vášho chovu do vášho chovu

PS SR, š.p. - spoľahlivý partner chovateľov
 pri výkone kontroly úžitkovosti a dedičnosti
 hospodárskych zvierat na Slovensku
 už od roku 1924

tradícia, ktorá zaväzuje

Graf č.3:

Tabuľka č.6: Vek pri prvom otelení a medziobdobie – čistokrvné zvieratá.

Plemeno	Vek pri I. otelení	Priemerné MO celkom
Limousine	35/1	403
aberdeen angus	26/14	414
blonde d' Aquitaine	33/3	490
charolais	34/10	443
hereford	32/9	327
simentál bezrohý	32/16	451
Ostatné plemená	37/8	438
Spolu	34/5	437

Tabuľka č.7: Vek pri prvom otelení a medziobdobie – krížence.

Plemeno	Vek pri I. otelení	Priemerné MO celkom
limousine	34/10	447
pinzgauské	40/6	482
slovenské strakaté	34/13	492
aberdeen angus	31/7	460
blonde d' Aquitaine	33/11	470
belgické modré	23/29	412
charolais	32/12	439
hereford	33/16	450
piemontese	34/22	434
simentál bezrohý	33/1	450
Ostatné plemená	36/17	530
Spolu	34/11	475

ných pri krížencoch plemena hereford – 80 %.

Z hľadiska ekonomiky je nemej dôležitý vek pri prvom otelení a dĺžka medziobdobia (tab.6 a tab.7). Priemerný vek pri prvom otelení vykazuje pri čistokrvných zvieratách (až na extrémny aberdeen angus 26/14 a ostatné plemená 37/8) vyrovnané výsledky a rovnako je to pri krížencoch (extrém belgické modré 23/19 a pinzgauské plemeno 40/6). Za nevyhovujúcu je nutné z ekonomického hľadiska hodnotiť priemernú dĺžku medziobdobia, ktorá pri výraznejšom prekročovaní 365 dňoch „porušuje“ sezónne telenie a zhoršuje výrobné a ekonomické ukazovatele. Najhoršie výsledky sme zaznamenali pri plemene blonde d' Aquitaine 490 dní, simentále bezrohého 451 dní a pri krížencoch plemenom slovenského

strakatého 492 dní, pinzgauského 482 dní, keď nepočítame údaj za ostatné plemená 530 dní.

Ako sme v úvode spomínali, história chovu mäsových plemien a výkonu kontroly úžitkovosti v tejto kategórii je na Slovensku pomerne krátka. Ale aj takéto krátke časové obdobie ukázalo opodstatnenie a význam tejto kategórie hovädzieho dobytku či už vo výžive obyvateľstva, alebo z hľadiska využívania pôdneho fondu na našom území.

PS SR, š.p., prostredníctvom kontroly úžitkovosti, za úzkej spolupráci s chovateľmi, by radi prispeli k ďalšiemu zveľaďovaniu chovu a plemenárskej práce mäsových plemien a dojčiacich kráv a tým prispeli nielen k stabilizácii stavov hovädzieho dobytku, ale aj k ďalšiemu rozvoju poľnohospodárstva na Slovensku. □

Biomín® P.E.P. green

Fytogénne krmné aditívum na báze esenciálnych olejov a prebiotík.

- redukuje hnačky
- posilňuje imunitu zvierat
- podporuje chuť do žrania
- zlepšuje konverziu krmiva
- podporuje správne fungujúci tráviaci systém
- stimuluje tvorbu slín, žalúdočnej šťavy a tráviacich enzýmov

Certifikovaný aj pre použitie v ekologickom poľnohospodárstve!